

LESNI DELAVEC

Glasiło Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din, polletno 13 Din, četrtletno 6-50 Din, posamezna številka stane 1 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca pri enkratni objavi računajo po 2, pri trikratni objavi po 1-80 in pri večkratni objavi po 1-40 Din. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 23.

Ljubljana, dne 1. decembra 1925.

Leto IV.

Napredek.

Kakor znano se je v dneh 10., 11. in 12. oktobra t. l. v Belgradu vršil kongres delavskih strokovnih organizacij. Brez dvoma je bil to dogodek, ki je za delavski pokret in za delavski razred v Jugoslaviji naravnost historične važnosti. Glavni značaj in namen kongresa je bil v tem, da v eno edinstveno celoto ujedini vse dosedanje strokovne organizacije, iz katerih je vsled razkola nastalo več drobcev — v kakršnikoli formi posamezni deli obstojajo — temveč je bil njegov glavni pomen v tem, da je položil krepke temelje, na katerih se bo dal graditi nov, močan in krepak edinstveni strokovni pokret v naši državi. Samo ob sebi se razume, da ustvarjanje novega, edinstvenega pokreta jugoslovanskega proletariata ne bo šlo tako gladko od rok kakor to mnogi v svojem optimizmu morda pričakujejo. Vsako porajanje nove tvorbe je zvezano z velikimi napori in žrtvami. Toda navzlic vsem naporom in vsem žrtvam, ki jih težina in veličina započete delo iziskuje, bo započeto delo rodilo dober sad, ker so vzeli iniciativo in delo v roke ljudi, ki jih poznamo kot vztrajne in odločne borce. Že dejstvo, da so pripeljali cel konglomerat težkih vprašanj do sedanje točke, izpričuje njihovo vztrajnost in žilavost.

Kaj je + stvarno — pomenil kongres ujedinenja delavskih strokovnih organizacij? Na to se glasi odgovor: Kongres je z ene strani bil izraz triumfa zdrave in pozitivne proletarske politike, ki mu je v tem momentu glavni cilj grupirati in koncentrirati proletariat pod pogoji, ki so zgodovinsko dani, in v formah, ki so zgodovinsko mogoče. V današnji situaciji, ki je za slabost in razočaranje proletariata Jugoslavije zelo karakteristična, je smatrati glavni uspeh v tem, da se grupira in stvori celota vsaj iz tega, kar je, neglede na tvorbo in število. Ljudje in organizacije, ki imajo voljo in sposobnost, bodo potem, ko so našli skupno pot in skupno bazo, grupiranje sami nadaljevali in razvoj sami pospeševali. Kongres, ki je nosil ime kongres ujedinenja, je brez dvoma našel pot in ustvaril podlago, na kateri je udejstvovanje na polju začetnega programa mogoče. Kongres je grupiral in spojil to, kar je bilo v danem momentu grupirati in spojiti mogoče. Neprecenljiva zasluga kongresa pa je — in to je treba posebno poudariti —, da je nadaljno razkranje in cepljenje delavskega pokreta v naši državi zaustavil, in ako bi ne imel drugih uspehov zaznamovati, je že to dovolj, da se mu v zgodovini našega delavskega pokreta odkaže vidno mesto.

Z druge strani je kongres delavskih strokovnih organizacij pomenil dovršen poraz vsake eksperimentalne politike v našem strokovnem pokretu, ki je v svoji nerealnosti bila za naš delavski razred nad vse fatalna in usodepolna. V mislih imamo politiko eksperimentov, ki so jo uganjali razni avanturisti in eksponenti temnega porekla in ki so to svojo politiko z vsem dopustnimi in nedopustnimi sredstvi usiljevali našim strokovnim organizacijam, hotoč jih kot orodje porabljeni za svoje sumljive politične načrte in kombinacije. Ta politika, ki je delavski razred celega sveta stala nešteto nepotrebnih žrtev, je na tem kongresu doživela strahovit fiasko. Nad vse jasno se je pri ti priliki pokazalo, da naš delavski razred ni več voljan služiti kot mrtev objekt in material, katerega bi se radi posluževali razni politični avanturisti, da z njim določujejo pravce neke fantastične zgodovine. Naš delavski razred, ki so ga taki ele-

menti vlekli za nos, je pokazal, da je brez njihove pomoči sposoben misliti z lastno glavo in sposoben vzeti svojo usodo v svoje lastne roke. Ni torej čudno, da se tisti, ki jim je kongres zmešal račune, čutijo po tem kongresu zadeti in da so napeli vse sile, da ga diskreditirajo in kompromitirajo. Vse zaman!

Z oktoberskim kongresom delavskih strokovnih organizacij je napočila era ozdravitve pokreta delavskega razreda, počel pa je ob enem tudi krepki razvoj grupacije proletariata, ki ga nihče več ne ustavi, najmanj pa usiljivi pritlikavci, ki jih je samo slepi slučaj prilik trenutno vrgel na površje.

Delavski razred naše države se nahaja pred velikimi zgodovinskimi nalogami, po konsolidaciji svojega strokovnega pokreta bo nadaljeval v delu za popolno konsolidacijo svojih razrednih prilik; saj tudi drugače ne more biti, ker je to pot, ki jo je začrtal železni zakon razvoja.

Mi v zdravi razvoj delavskega pokreta Jugoslavije trdno in neomajno verujemo in ta vera nam daje moč ter energijo, da vztrajamo: da ni čas tako daleč, ko bo škodljiva pocepanost in slabost našega delavskega razreda v vseh delih pokreta samo še črn in neprijeten spomin in ko bo proletariat Jugoslavije pri vseh svojih akcijah in borbah korakal ramo ob rami kot ena duša in eno telo.

Mizarji pozor!

Pod tem zaglavjem priobčuje glasilo Zveze lesnih delavcev v Avstriji „Der Holzarbeiter“ v svoji 24. številki z dne 20. novembra t. l. nastopno:

Tovarna za vagono v Kruševcu v Srbiji išče v Avstriji mizarje. V to svrhu se je obrnila na industrijsko okrajno sekcijo v Gracu, ki naj bi prevzela posredovanje. Predno pa je prišlo do posredovanja, obrnil se je s. Ebner kot predsednik pokrajinske zveze lesnih delavcev v Gracu s pismom v Jugoslavijo odnosno Srbijo in prosil pojasnila o razmerah v omenjeni tovarni v Kruševcu. Na svoje pismo je s. Ebner prejel odgovor nastopne vsebine:

„Štajerski pokrajinski zvezi lesnih delavcev v Avstriji v
Gracu.

Cenjeni sodrugi!

Odgovarjajoč na Vaše vprašanje, tičoč se delovnih razmer v Kruševcu odnosno delovnih razmer v tamošnji tovarni za vagono, ki išče mizarje v Gracu, Vam sporočam sledeče:

V kruševski tovarni se novih vagonov ne dela, temveč se v njej vagoni le popravljajo in to le tovarni. Tovarna je last neke mažarske židovske družbe, ravnatelj, ki je izmed merodajnih činiteljev edini Srb, pa tvori le nacionalno firmo na zunaj. Tovarna je prava mučilnica. Uprava iste ne išče mizarje v Avstriji morda iz razloga, da mizarjev v Jugoslaviji in dobiti, pač pa radi tega, ker ji noben mizar v Jugoslaviji noče več nasesti na njene limanice. Tako kakor v Istriji je tudi v Jugoslaviji vsled gospodarske krize število brezposelnih mizarjev — stavbenih in pohištenih — zelo veliko. Vsakdo izmed njih bi sicer prav rad delal, vendar pa raje strada, predno bi šel v Kruševac. Stavbna industrija prihaja komaj v poštev; vsled

izvoznih nepravil pa trpi tudi produkcija pohištva in je torej brezposelnost mizarjev, zlasti sedaj po zimi, razumljiva.

V Belgradu, Sarajevu itd., kjer je brezposelnost mizarjev skoraj še večja kakor v Sloveniji, tovarna v Kruševcu ni mogla dobiti nikogar. In ker tudi iz Zagreba in drugih krajev ni hotel nihče izmed mizarjev iti v Kruševac, se je uprava tovarne letošnjo pomlad vrgla na Slovenijo, kjer se je osobito v Mariboru potom državne posredovalnice za delo in inseratov v časopisju posrečilo zvabiti večje število mizarjev, ključavničarjev in drugih profesionistov v Kruševac.

Skromnost slovenskih delavcev je sicer splošno znana, toda v Kruševcu tudi slovenski delavci pri svoji notorični skromnosti izhajati niso mogli. Tudi njim je bila objubljena plača v znesku pet do sedem dinarjev na uro in poleg tega še neke posebne doklade. Plače od pet do sedem dinarjev na uro so za tamošnje razmere na vsak način prenizke, vendar bi se pa za silo dalo z njimi izhajati; zlo pa tiči v tem, da vodstvo obrata sploh nobene urne plače ne izplačuje. V kruševski tovarni za vagone je namreč samo akordno delo v praksi. Plačilne postavke za akordno delo pa so tako nizke, da ni mogoče zaslužiti niti za zadostno hrano.

Delo za demontiranje, popravila potrebnih vagonov se sploh ne plačuje, a tudi o dokladah ni ne duha ne sluha, in ko so se v Kruševcu zvaljani delavci radi tega pritoževali pri oblasti, jim je bilo zažugano z zaporom! Hrana je za želodce naših ljudi neprebavljiva. Stanovanja so mizerne barake, v katerih mrgoli polno mrčesa. Orodja je tako malo, da delavci posamezne komade drug drugemu iz rok jemljejo. Ni torej prav nič čudnega, da vsakdo gleda kako bi čimprej zopet zapustil ta kraj. Obleko, čevlje, ure, verižice, sploh vse karkoli je bilo le mogoče so delavci poprodali, samo da pokažejo Kruševcu hrbet. Doma ostale žene delavcev so morale poslati svojim možem denar, ki so si ga izposodile, da so jih rešile sigurnega moralnega in fizičnega propada.

Iz navedenega je pač jasno razvidno, kakšni motivi so mero-dajni za upravo kruševske tovarne za vagone, da išče delavcev v Avstriji. Če bi se pa vendarle našli mizarji v Avstriji, ki bi ipak hoteli iti v Kruševac, se jih navzlic brezposelnosti, ki vlada v Jugoslaviji, nikakor ne bo smatralo za konkurenta, za razočaranje pa, ki jih gotovo čaka, pa bodo morali odgovornost seveda nositi sami. Kajti če se je že lastnim državljanom godilo tako, tedaj si lahko mislimo, kako se zna goditi tujim državljanom spriči dejstva, da tam doli dana beseda in tudi podpis nima nobene vrednosti. Računati pa bodo morali tudi s težavami, ki jih bodo imeli predno dobe pravico za pripetovanje in za zadržanje.

„Der Holzarbeiter“ dodaje še: „Iz navedenega si vsak avstrijski mizar in kovinar napravi lahko sliko o razmerah v Kruševcu in temu primerno uredi tudi svoje postopanje.“

Ko je uprava kruševske tovarne zvedela, da je bil priobčen popis tamošnjih razmer, se je kmalu nato zglasil pri s. Ebnerju zastopnik tovarne, ki je škandalozne prilike skušal omiliti in pokazati v lepši luči, ni pa našel nobene vere. Kako pravilno so bile razmere v Kruševcu opisane, je najbolj dokazal neki delavec, ki se je vrnil iz Kruševca in se je kmalu na to zglasil v tajništvu pokrajinske zveze in ki je potrdil, da so vse navedbe v dopisu iz Jugoslavije točne in resnične.

Volitve v Delavsko zbornico.

I.

Po štiriletnem mrcvarenju s strani državnih oblasti in rafiniranih intrig s strani kapitalistov vseh vrst je prišla Delavska zbornica slednjič vendarle v položaj, da ji je omogočen razpis prepotreb-nih volitev v to važno delavsko institucijo.

Volitve bi se morale vršiti takoj po ustanovitvi zbornice, ne-kako pred štirimi leti. Ali za volitve je treba vsaj najpotrebnejših sredstev (izdelovanje volilnega imenika itd.), teh sredstev pa ni bilo.

Vsi različni ministri za socialno politiko, ki so do sedaj „osre-čevali“ naše jugoslovansko delavstvo, so se postavljali napram zbor-nici na jako komodno stališče. Ko je upravni odbor v nešteti re-solucijah in predstavkah zahteval sredstev za zbornico, da bo v stan-u razpisati volitve, so odgovarjale visoke ekscelence: „Razpišite volitve, in ko bo izvoljena redna zbornica, bomo pa dopustili pobiranje pri-spevkov.“ In čim bolj je zatrjeval upravni odbor, da volitev brez sredstev ne more izvesti, tem trdovratneje so odgovarjale socialne

ekscelence, da naj se razpišejo volitve, ker provizorični (imenovani) zbornici ne dovolijo nikakršnih sredstev.

Igra je bila očividna!

Naše visoke vlade so se hotele pred zunanjim svetom prikazati kot jako napredne in so zato pristale na ustanovitev delavskih zbornic. Da pa ostanejo zbornice le na papirju, zato jim niso dovolili pobi-rati prispevkov.

Ko je bila po večletnem trudu ta težava premagana in se je dovolilo zbornicam vsaj nekaj proračuna, so se pa pojavile nove, še resnejše komplikacije. Minister saobračaja (železnic) se je kar na lepem spomnil, da železničarji ne spadajo v sestav delavskih zbornic. Njemu so pa sledili kot prvi minister za šume in rude, ki je isto trdil o rudarjih, ki so zaposleni v državnih rudnikih. Naposled so se oglasili tudi privatni podjetniki, ki so na koncu odločili, da spa-dajo v sestav delavske zbornice le oni delavci in nameščenci, ki so zavarovani pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev, dočim oni, ki so pri bratovskih skladnicah, da ne spadajo!

Tudi ta igra je bila očividna!

Ko so kapitalisti videli, da se jim ne bo popolnoma posre-čilo ubiti zbornice, so pa hoteli izločiti iz njenega sestava najzaved-nejši del proletariata, to je: rudarje, kovinarje in železničarje, in prepustiti zbornico onemu delu proletariata, ki ni koncentriran v masah in ne predstavlja kompaktne organizirane sile.

Jasno je, da upravni odbor zbornice ni mogel iti preko tega dejstva in začela se je dolgotrajna bitka, da se prepusti tudi te stroke v sestav zbornice.

Po velikih težavah je slednjič letos koncem septembra odločil minister za socialno politiko, da spadajo tudi bratovske skladnice v sestav zbornice. In tako je bilo upravnemu odboru Delavske zbor-nice omogočeno sklicati že na prve dni oktobra plenum zbornice, ki je takoj in soglasno sklenil predložiti ministru za socialno politiko razpis volitev.

Žalibog so zaenkrat še vedno izostali železničarji, ali z volit-vami ni mogoče več dalje odlašati, zato bo pa moralo biti prvo delo novoizvoljene zbornice, da nadaljuje borbo za priklopljenje železničarjev.

Iz te na kratko opisane zgodovine bodo člani naših strokovnih organizacij spoznali, da je prestala zbornica že precej atentatov in da bi se jo kapitalisti znebili rajši danes kakor jutri. Iz tega sledi, da je zbornica važen instrument, katerega je treba gojiti, čuvati in spopolnjevati v čim večjo korist delavskega razreda.

II.

Doseganje delo zbornice.

Kljub vsem težavam, ki jih je imela prestati zbornica od strani državne oblasti in kljub spletkam, ki so jih uprizarjale razne kapi-talistične institucije, je pa zbornica vendarle rešila nekaj nalog, za katere ji je ves proletarijat Slovenije iskreno hvaležen.

Glede stanovanjske krize je bila prav naša Delavska zbornica tista, ki je končno javno raztrgala lažnjivo kopreno, v katero je zavijal jugoslovanski kapitalizem ta važni problem. V tozadevni bro-šurici, katero je po nalogu upravnega odbora napisal tajnik zbornice, sodr. Filip Uratnik, je zbranih cela kopa statističnih podatkov, ki so razkrinkali vse doseganje izgovore tistih faktorjev, ki bi imeli skr-beti, da se stanovanjska kriza — to je strašno socialno zlo — ko-renito odpravi. Ko bodo naše strokovne organizacije, ki zadnje čase lepo napredujejo, dosegle primerno moč, bodo našle v tej knjižici cel načrt, cel bojen plan, za odpravo stanovanjske mizerije. Pa ne samo stanovanjske mizerije, temveč v knjižici je temeljito obdelan tudi problem brezposelnosti, problem izseljevanja itd., kar so stvari, ki so potrebno nujne rešitve — ker bo sledila sicer prejalislej ka-tastrofa.

Načrt in direktive so zbrane, treba je le zavednih ljudi in volje do dela, do borbe, pa bodo ti problemi rešeni proletariatu v korist.

Zbornica pa ni zbiralala le statističnih podatkov o stanovanjski mizeriji, o narastku draginje in mizernih plačah, temveč je iniciativno posegla tudi v vsakodnevna vprašanja, kadar so bili na tehtnici del-avski interesi.

Kdo se ne spominja ogromne akcije proti davku na ročno delo, katere so izvajale naše strokovne organizacije, oprte na stati-stične podatke, ki jih je zbrala Delavska zbornica. Uspeh te akcije je bil sicer minimalen, ali zbrani so vsi elementi za trdovratno na-daljevanje te borbe, do končne zmage.

Reakcija, ki divja v Jugoslaviji, je preveč kruta, da bi se njena furija zlomila že ob prvem energičnem zamahu strokovnih organizacij, ki so povrh šele v stadiju zbiranja svojih sil. Vendar pa je ta akcija prebudila delavske mase in sedanje napredovanje strokovnih organizacij je treba pripisati ravno odporu proti tem davkom.

V borbi za spremembo pravilnika bratovskih skladnic je pa dosegla Delavska zbornica višek svoje požrtvovalnosti, vestnosti in odporne sile. Na stotine shodov, predavanj, intervencij in protestov je bilo izvršenih v namenu, da atentat nad rudarskim in plavžarskim proletariatom ne doseže svojega cilja. Pod pritiskom javnosti, ki je bila z ogromnimi napori Delavske zbornice in vseh strokovnih organizacij mobilizirana, je morala gospoda priznati, da je ta pravilnik škandal vseh škandalov. Ta borba še ni končana, ali zavedati se moramo, da je bila pravilno započeta in pravilno vodena, zato je treba le krepko vztrajati in zmaga bo na delavski strani.

Zbornica je v teh bojih pokazala, da se zaveša, da je delavska institucija, zato si je pridobila med delavci izredno veliko prijateljev — ali zavedati se moramo tudi, da so ji ravno te akcije pridobile zlasti med raznimi rudarskimi magnati mnogo strupenih sovražnikov.

Če že naštevamo zasluge, ki si jih je pridobila Delavska zbornica za delavski pokret, naj izmed mnogih navedemo le še akcijo, ki jo je započela zbornica ravno te dni.

V novi zakon o dvanajstih, ki je te dni na tapetu v parlamentu, so vrinili kapitalisti določbo, da se za premog, ki je naročen od železnic, ne odteguje več kvota, ki gre v pokojninski sklad rudarjev. Na ta način bi bilo oropanih okoli 4000 rudarskih upokojencev in invalidov še tiste skromne podpore, ki so jo do sedaj uživali.

Zopet je bila prva Delavska zbornica, ki je zapazila v zakonskem načrtu ta nezaslišani atentat in alarmirala javnost potom protestnih telegramov in potom raznih notic v časopisju.

Delavska zbornica je, kakor razvidno, delovala na višini položaja, zato bo moral razredno zavedni proletarijat skrbeti, da ji da pri bodočih volitvah take opore, da bo njena hrbtnica vedno jačja in borbenejša. (Dalje prihodnjič.)

Stara pesem.

Tekom zadnjih dveh let je vrednost našega dinarja vedno naraščala, čeprav se je to godilo le polagoma. Poleg drugih je bil tudi to vzrok sedanje gospodarske krize, kajti porast dinarja je na eni strani uvoz olajšal, na drugi strani pa izvoz silno otežkočil. Prvo in drugo je ubijalo našo industrijo. Med prizadetimi industrijskimi panogami je bila ne malo prizadeta lesna industrija, ki ji je otežkočeni izvoz lesa, kakor tudi izdelanega pohištva povzročal hude preglavice. Ako vrednost dinarja narašča, postaja blago na naših tržiščih za inozemske kupce predrago, z drugimi besedami postanemo konkurenčno nezmožni. Nekaj drugega bi bilo, če bi dinar bil stabilen in priveden v ravnovesje z vrednostjo inozemskih valut.

Za trgovce, ki uvažajo inozemsko blago, je situacija seveda drugačna, ker ti, kadar se dinar dviga, lahko kupujejo v inozemstvu, kajti njim porast vrednosti dinarja prinaša znatne olajšave, ker se je v zvezi s porastom dinarja inozemsko blago sorazmerno pocenilo.

Tako smo v zadnjih dveh letih bili priče, da je zbog skoka dinarja zaostajal izvoz vseh onih produktov, ki jih drugače vnovčujemo v inozemstvu, nasprotno pa da je uvoz znatno poskočil osobito iz onih držav, v katerih je denar na svoji vrednosti zgubljal, kakor je to bil slučaj v Italiji, ki nas je s svojimi industrijskimi izdelki osobito s tekstilnim blagom skorajda preplavljala.

Drugi važni vzrok gospodarske krize so pretirano visoke obresti, ki jih denarni zavodi za svoje industriji posojene kapitalije zahtevajo. Bančni kapital vso gospodarstvo uprav izsesava. Posledice tega se javljajo v obuboževanju širokih slojev prebivalstva in tudi v tem, da nam inozemstvo ne zaupa.

Izčrpano gospodarstvo pa vsled nezaupanja nima nobenega dotoka inozemskega kapitala ali pa je dotok tako malenkosten, da resno ne prihaja v poštev. Ne urejeni državni dolgovi, za katere se niti ne ve, koliko jih je in kako visoki so, je zadeva, ki nezaupanje inozemstva napram nam samo še poveča.

Toda eden izmed glavnih vzrokov splošne gospodarske krize pa je brez dvoma do tal zgrešena finančna politika, za katero je težko reči je li bolj zgrešena pri iskanju dohodkov ali pri uporabi izdatkov. Ogromni del državnega proračuna krijejo indirektni davki,

ki jih v največji meri nosijo najbolj siromašni sloji in to spričo dejstva, da se velik del proračuna porablja za vzdrževanje stalne armade in drugih sličnih neproduktivnih institucij. Na eni strani torej neekonomski in krivični dohodki, na drugi strani pa skrajno neekonomični izdatki, to je obiležje finančne politike naše države. Da država s tako finančno politiko v gospodarskem pogledu ne more priti daleč, je jasno.

Iz tega sledi, da je za premaganje gospodarske krize kot prvi pogoj nujno potrebno našo finančno politiko revidirati v pravcu stabilizacije dinarja in v pravcu privlačnosti inozemskega kapitala. Zdi se pa, da smo še precej daleč od resnega namena, ki bi nam narekoval porabo vseh sredstev za ozdravitev našega bolnega gospodarskega organizma, kajti na stabilizacijo dinarja in na spremembo kurza naše finančne politike jedva kdo misli.

Dokler pa se poleg ureditve državnih dolgov prvo in drugo ne izvede, nam ne bo nihče hotel zaupati kako večje posojilo. Da je ta premisa pravilna, nam najlepše dokazujejo številni poskusi v tem pravcu, ki so se vsi ponesrečili.

Delo vlade in narodne skupščine napravlja utis, kakor da gospodarske krize sploh ni. V takih razmerah se ne smemo čuditi, da ima vlada in narodna skupščina gluha ušesa za obupne klice nezaposlenih delavcev, kajti če nima smisla za prvo, tedaj vprašanje podpiranja nezaposlenih delavcev za njo niti ne eksistira. Mi se sicer zavedamo, da v naši državi moderno zavarovanje delavcev za slučaj nezaposlenosti ni tako lahka stvar, ker zato — objektivno sojeno — še nismo zreli. V državi imamo kraje, kjer živi strašno siromašno ljudstvo, in iz siromakov takih krajev, ki za socialne svrhe niso prispevali še ničesar, se rekrutira dobršen del današnjih nezaposlenih delavcev. Podpiranje takih nezaposlenih mas je vsekakor težka stvar, ki zahteva ogromnih gmotnih žrtev, ki jih finančno skorajda ni mogoče nositi. Ravno tako pa je tudi težko ločiti te vrste delavcev od pravih delavcev, ki so s svojim delom, ki so ga doprinesli gospodarstvu in s svojimi prispevki za socialno zavarovanje v vsakem oziru opravičeni, da se jih za slučaj nezaposlenosti podpira. S tem seveda ni rečeno, da bi se nezaposleni siromašni narod posameznih krajev puščal na cedilu.

Pomagati je treba na celi črti, porabiti pa je razmeram primernih sredstev.

Ministrstvo za socialno politiko bi moralo večkrat sklicevati posvetovanja, na katera pa bi ne smelo vabiti samo zastopnikov organizacij pridobitnih krogov, temveč tudi zastopnike delavcev in zastopnike delavskega zavarovanja, ki imajo največ vpogleda v življenje nezaposlenih delavcev.

Napraviti nekaj je na vsak način potrebno; ali naj se uvede resnično in dejansko podpiranje nezaposlenih delavcev ali naj se pa prispevek, ki ga morajo plačevati delavci za borzo dela, ukine. Da se kopiči denar v svrhu podpiranja nezaposlenih, ki ga pa nezaposleni ne dobivajo, je anomalija, ki se ne da držati in ki se jo tudi ne more trpeti.

Ivan Cankar.

Dne 10. decembra bo minilo sedem let odkar je Ivan Cankar za vedno zatisnil svoje trudne oči. Odšel je od nas veliki duh in nas pustil osamljene na široki poti življenja. V svoji dedščini, ki nam jo je zapustil, se zrcali vsa njegova ljubezen do vsega, kar trpi pod težo krivice. Ko pogledamo na njegovo gigantsko delo, ki ga je izvršil, se nehote ozremo nazaj v zgodovino in se vprašamo, kje so tvoji sovrstniki? Ni jih! Sam stoji ponosno in mogočno kot svetilnik sredi morja in kaže človeštvu pot v boljše in lepšo bodočnost.

Mlad je spoznal, da je pravica vstvarjena samo za iste, ki so jo vstvarili. Ni bil sam, ki je prišel do tega spoznanja, mnogo jih je bilo pred njim in za njim, a vsak se je bal raztrgati plašča prevare in pokazati življenje v resnični luči. Znane so bile posledice, ki jih je moral prenesti, toda klonil ni. Vstopil je na oder ponižanih in razžaljenih, opljuvanih in teptanih, ter razgalil do dna gnilobo našega naprednjaštva in licemerstva. Klecnila so kolena rodoljubov, ker je opljuval njih svetinjo, ljubezen do domovine in naroda. Nagnali so ga z izdajalcem in planili po njem vsi oni, ki jim je bila domovina in narod na jeziku in v želodcu. Njegova ljubezen je bila velika in jaka. Vzljubil je narod v njegovem trpljenju in posvetil vse svoje sile v njegovo odrešenje. Odšel je od nas prerano. Kje je tvoj oster bič, ki bi bičal gnilobo današnjih dni?

Strokovna komisija za Slovenijo v Ljubljani (kot oblastni odbor ZSDSZJ)

sklicuje v sporazumu z akcijskim odborom

za 26. in 27. decembra 1915

svojo oblastno konferenco

s sledečim začasnim dnevnim redom:

- 1.) Otvoritev konference in volitev verifikacijskega odseka.
- 2.) Poročilo o položaju in delu za strokovno zedinjenje.
- 3.) Bodoče naloge strokovnih organizacij v Sloveniji.
- 4.) Volitve v Delavsko zbornico za Slovenijo.
- 5.) Volitev oblastnega odbora in kontrole Strokovne komisije.
- 6.) Razno.

Konferenca se bo vršila v Ljubljani in sicer v hotelu „Tivoli“ in bo s svojim delom pričela dne 26. decembra ob 3. uri pop.

Na podlagi poslovnega pravilnika čl. 38 imajo poslati vse priključene organizacije (savezi) na to konferenco svoje delegate po sledečem ključu: iz podružnic z do 50 članov po enega delegata, iz podružnic z nad 50 članov po dva delegata in na vsakih 200 nadaljnjih članov še po enega delegata. Podružnice z večjim številom članstva lahko — da si prihranijo stroške — pošljejo na več nego 200 članov po enega delegata, vsekakor na največ 500 članov po enega delegata. Manjše podružnice se lahko zedinijo na enega delegata in pripada v tem slučaju delegat oni podružnici, ki šteje največ članov.

Razpored delegatov naj izdelajo priključene organizacije same po svoji uvidevnosti in sicer za one organizacije (saveze), čigar sedeži so v Sloveniji centralni odbori, za one organizacije, čigar sedeži so izven Slovenije, pa oblastni odbori organizacije odnosno zaveza, pri čemer naj gledajo na to, da bodo na konferenci vse podružnice zastopane, t. j. da pošljejo na vsakih 200 članov po enega delegata za podružnico v Sloveniji.

Stroške za delegate nosijo posamezne podružnice odnosno organizacije (savezi).

Vsakemu delegatu mora podružnica izstaviti poverilnico, podpisano od predsednika in tajnika podružnice in opremljeno s podružničnim pečatom. Iz poverilnice mora biti tudi razvidno koliko članov zastopa.

Imena delegatov je prijaviti podpisani Strokovni komisiji do najkasneje 20. decembra 1925.

V Ljubljani, dne 28. novembra 1925.

Strokovna komisija za Slovenijo.

Iz raznih krajev.

Škofja Loka. Tekom letošnjega leta doživljamo lesni delavci udarec za udarcem. Ko je spomladi skrahirala lesna industrija Franc Calcari in Brot je bilo delavstvo postavljeno na cesto ter izročeno na milost in nemilost drugim izkoriščevalcem, ki se jih tukaj ne manjka. Ko je to videl gospod Hajnrihar, da je delavstvo brez posla, je takoj svojim delavcem odtegnil plačo za 10—15 odst., in ker je nastala v lesni industriji kriza, je zopet znižal delavcem plače, čeravno se cene živežu niso znižale. Ko pa je videl, da profit ni tako obilen kakor ga je bil navajen, je na Dolenjskem lesni obrat, ki je pod njegovim okriljem, ustavil ter postavil delavce na cesto in začel tukaj v Škofji Loki s polno paro obratovati, tako da se dela po noči in po dnevu. Pa kapitalistična nesramnost tukaj še ni pri kraju. Imel je zvestega kurjača, ki mu je garal celih 20 let ter mu polnil nenasitno malho. Tega je pred kratkim brez vsakega vzroka odpustil iz službe ter ga nadomestil z mlajšim. Delavstvo se zgraža nad takim početjem Hajnriharja, ki misli, da je vsemogočen. Ali delavstvo bo sprevidelo, da brez organizacije nima nobene moči, zato je treba delati na to, da se do zadnjega delavca organiziramo ter nastopimo proti takim pijavkam kot en mož.

Gospodarstvo.

Osnova mednarodnega kartela za klej. Pred kratkim se je vršil v Bruslju kartel evropskih producentov kleja. Sprožilo se je vprašanje osnovanja mednarodnega kartela in posrečilo se je tudi formulirati tozadevne pogoje. Kartel ima samo namen, da služi enotni porazdelitvi izdelanega blaga brez katerikoli škode za konsumente. Poudarjalo se je, da je celokupna industrija kleja dobro zaposlena. Zapadne države so ne glede na veliko kapaciteto industrije kleja še vedno odvisne od importa tega blaga in so zato prodajna tržišča porazdeljena med posamezne države, da se izogne preveliki konkurenci. Tako se je na primer ugotovilo, da obremenjuje Francija uvoz kleja iz Jugoslavije in Rumunije s 5 odst., a onega iz Avstrije in Madžarske z 20 odst. Zbog tega se je sklenilo, da smejo importirati v Francijo klej samo jugoslovanske in rumunske tovarne, med tem ko morajo avstrijske in madžarske importirati v Anglijo, kjer je uvoz oproščen od carine.

Poročilo smo posneli iz gospodarskih listov. Čeprav skušajo „limfabrike“ svoje karteliziranje naslikati kot nedolžno stvarco, smo mnenja, da bo vseeno prav brezobzirno obremenjeval mizarsko stroko.

Razno.

Pred dvajsetimi leti. Dne 22. novembra 1905, torej ravno pred dvajsetimi leti, so se po celi bivši Avstriji vršili velikanski delavski shodi in demonstrativni obhodi za dosego splošne in enake volilne pravice za državni zbor. Tedanja avstrijska vlada, ki ji je načeloval ministrski predsednik baron Gautsch, se je morala pritisku proletariata udati. Delavstvo je svoj namen doseglo.

Današnja mlajša generacija, ki je na splošno in enako volilno pravico že navajena, si niti predstavljati ne more, kakšnega napora je bilo treba, predno se je zlomil odpor fevdalizma, kapitalizma in dvorske kamarile.

Z dosego splošne in enake volilne pravice je bila dosežena ena izmed najvažnejših etap v delavskem pokretu.

Pred dvajsetimi leti je tudi v Ljubljani počivalo delo v vseh tovarnah in delavnicah, trgovine so bile zaprte in se je vršil tako velik demonstrativen spreved ljubljanskega delavstva, ki se je pomikal izpred mestnega doma pred vladno palačo na Bleiweisovi cesti, kakršnega do tedaj Ljubljana ni videla. V imenu demonstrirajoče mase delavcev in delavk so kot deputacija šli k tedanjemu deželnemu predsedniku baronu Schwartzu sodrugi Etbin Kristan, Ivan Tokan in rajnki Karl Kordelič.

Tudi iz Sarajeva beže podjetja. Iz Sarajeva so se začeli seliti trgovci, ker jim je v Sarajevu spričo previsokih davkov onemogočeno poslovanje. Sele se večinoma v Beograd in tudi v Zagreb. Iz Slovenije prenašajo podjetja kakor znano iz istih vzrokov svoje sedeže v Beograd.

Delnice za nameček. Tudi v sedanjih kritičnih časih se še dobe podjetja, ki tako dobro poslušajo, da morejo dati delnice svojim delničarjem za nameček. Tako bo Kostajnička štedionica, d. d. v Kostajnici, imela 20. t. m. svojo izredno skupščino, na kateri bo predlagala povečanje dosedanje delniške glavnice od 1,250.000 na 1,500.000 Din in sicer na breme svojega rezervnega zaklada tako, da se dosedanjim delničarjem na vsakih vplačanih pet komadov delnic izda ena delnica brezplačno.

Novo novčаницe po pet dinarjev. Koncem tega leta bo dobila Narodna banka SHS iz Francije večjo količino novih novčanic po pet dinarjev, ki bodo takoj dane v promet.

Pobijanje trahoma. Ministrstvo za narodno zdravje je izdelalo nov pravilnik o organizaciji in delovanju ambulatorijev za pobijanje trahoma (egiptovska očesna bolezen) ter odredilo, da se čimprej otvorijo novi ambulatorji v vseh onih krajih, kjer je razširjena ta bolezen. Nekoliko takih ambulatorjev že obstoji.

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.